

20.9.2019

EOAK/4658/2019

Ratkaisija: Apulaisoikeusasiamiehen sijainen Mikko Sarja

Esittelijä: Vanhempi oikeusasiamiehensihteeri Päivi Pihlajisto

ASIAKIRJAPYYNTÖÖN VASTAAMINEN JA TYÖSUOJELUVIRANOMAISEN TOIMINTA

1 KANTELU

Kantelija arvosteli Etelä-Suomen aluehallintoviraston työsuojelun vastuualueen (AVI) menettelyä räjäytystyön valvonnassa ja Vantaan kaupungin toimintaa asiakirjapyyntöihin vastaamisessa. Kantelija lähetti Vantaan kaupungin kirjaamoon 22.2.2019 asiakirjapyyntönsä painaumatarkkailumittausten tuloksista. Kantelija uudisti asiakirjapyyntönsä 3.5.2019.

2 SELVITYS

Kantelun johdosta hankittiin Vantaan kaupungin selvitys.

3 RATKAISU

3.1 Asiakirjapyyntöön vastaaminen

3.1.1 Selvitys

Vantaan kaupunki totesi, että asiakirjapyyntöt oli osoitettu geotekniikkapäällikölle. Kaupunki viittasi julkisuuslain 14 §:ään, jonka mukaan viranomaisen asiakirjan antamisesta päättää se viranomainen, jonka hallussa asiakirja on. Tiedon asiakirjan sisällöstä antaa se viranomaisen henkilöstöön kuuluva, jolle viranomainen on tämän tehtävän määrännyt tai jolle se hänen asemansa ja tehtäviensä vuoksi muuten kuuluu.

Kaupungin mukaan geotekniikkapäällikkö ja projekti-insinööri ovat vastanneet kantelijan asiakirjapyyntöihin sähköpostiviesteillään 26.4.2019 ja 9.5.2019. Vastaukset ovat sisältäneet myös pyydyt asiakirjat siltä osin kuin tietopyyntö on koskenut Vantaan kaupungin hallussa olevia asiakirjoja. Vantaan kaupunki katsoo, että hallintokantelu on aiheeton, koska kantelijalle on toimitettu tieto pyydytyistä asiakirjoista.

3.1.2 Asian arviointi

Viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain (621/1999, julkisuuslaki) 14 §:ssä on säännökset asiakirjan antamisesta päättämisestä. Pykälän 1 momentin pääsäännön mukaan viranomaisen asiakirjan antamisesta päättää se viranomainen, jonka hallussa asiakirja on, ja tiedon asiakirjan sisällöstä antaa saman pykälän 2 momentin mukaan se viranomaisen henkilöstöön kuuluva, jolle viranomainen on tämän tehtävän määrännyt tai jolle se hänen asemansa ja tehtäviensä vuoksi muuten kuuluu.

Jos virkamies tai muu 2 momentissa tarkoitettu henkilö kieltäytyy antamasta pyydettyä tietoa, hänen on 3 momentin mukaan: 1) ilmoitettava tiedon pyytäjälle kieltäytymisen syy; 2) annettava tieto siitä, että asia voidaan saattaa viranomaisen ratkaistavaksi; 3) tiedusteltava asian kirjallisesti vireille saattaneelta tiedon pyytäjältä, haluaako hän asian siirrettäväksi viranomaisen ratkaistavaksi; sekä 4) annettava tieto käsittelyn johdosta perittävistä maksuista.

Pykälän 4 momentin mukaan asia on käsiteltävä viivytyksettä ja tieto julkisesta asiakirjasta on annettava mahdollisimman pian, kuitenkin viimeistään kahden viikon kuluessa siitä, kun viranomaisen on saanut asiakirjan saamista koskevan pyynnön. Jos pyydettyjä asiakirjoja on paljon tai niihin sisältyy salassa pidettäviä osia tai jos muu niihin rinnastettava syy aiheuttaa sen, että asian käsittely ja ratkaisu vaativat erityistoimenpiteitä tai muutoin tavanomaista suuremman työmäärän, asia on ratkaistava ja tieto julkisesta asiakirjasta on annettava viimeistään kuukauden kuluessa siitä, kun viranomaisen on saanut asiakirjan saamista koskevan pyynnön.

Käytettävissäni olleen aineiston perusteella kantelija oli tehnyt 22.2.2019 päivätyn asiakirjapyynnön ja sen uudistuksen 3.5.2019. Asiakirjapyyntöön oli vastattu 26.4.2019 ja 9.5.2019, mikä ylittää selvästi laissa säädetyn poikkeuksellisia tilanteita varten tarkoitettua yhden kuukauden enimmäisajankin. Tähän nähden pidän sangen hämmästyttävänä sitä, että kaupungin selvityksen antanut apulaiskaupunginjohtaja on katsonut asiassa menetellyn julkisuuslain mukaisesti ja pitänyt kantelua aiheettomana. Vaikka pyydetty asiakirjat on kaupungin mukaan annettu, tämän olisi tullut tapahtua laissa säädettyssä määräajassa.

Vantaan kaupunki on siten laiminlyönyt käsitellä kantelijan asiakirjapyynnön julkisuuslain 14 §:n 4 momentissa säädettyssä ajassa.

Korostan vielä sitä, että hyvää tiedonhallintatapaa koskevan julkisuuslain 18 §:n 1 momentin 5 kohdan mukaan viranomaisen tulee huolehtia muun muassa siitä, että sen palveluksessa olevilla on tarvittava tieto tietojen antamisessa ja käsittelyssä noudatettavista menettelyistä, samoin kuin siitä, että hyvän tiedonhallintatavan toteuttamiseksi annettujen säännösten, määräysten ja ohjeiden noudattamista valvotaan.

3.2 AVI:n menettely

Kantelija lähetti AVI:lle 20.12.2017 sähköpostiviestin koskien Jokivarren alueen räjäytystyötä. AVI teki asiassa käsittelyratkaisun 5.1.2018. Kantelija lähetti AVI:lle 1.2.2019 oikaisuvaatimuksen AVI:n tekemästä käsittelyratkaisusta. AVI teki oikaisuvaatimuksen johdosta päätöksen 15.4.2019.

Eduskunnan oikeusasiamiehestä annetun lain 3 §:n 2 momentin mukaan oikeusasiamies ryhtyy hänelle tehdyn kantelun johdosta niihin toimenpiteisiin, joihin hän katsoo olevan aiheutta lain noudattamisen, oikeusturvan tai perus- ja ihmisoikeuksien toteutumisen kannalta. Oikeusasiamiehellä on siten harkintavaltaa sen suhteen, mihin toimenpiteisiin kantelu antaa aiheutta.

Käytettävissä olevan selvityksen perusteella katson, ettei AVI:n menettelyä koskeva kirjoitus anna aiheutta toimenpiteisiin.

Työsuojeluasiat kuuluvat sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalalle. Ministeriö ohjaa työsuojeluviranomaisten toimintaa.

3.3 Muita havaintoja asiakirjapyynnöistä

Käytettävissäni olevan aineiston perusteella jää epäselväksi, onko kantelija saanut viranomaisilta kaikki pyytämänsä asiakirjat. Mikäli kantelija katsoo, ettei hän ole saanut kaikkia pyytämäänsä asiakirjoja, hänellä on mahdollisuus tehdä uusi asiakirjapyyntö. Julkisuuslain 4 luvun 13 §:n mukaan pyyntö saada tieto viranomaisen asiakirjan sisällöstä on yksilöitävä riittävästi siten, että viranomaisen voi selvittää, mitä asiakirjaa pyyntö koskee. Tiedon pyytäjää on diaarin ja muiden hakemistojen avulla avustettava yksilöimään asiakirja, josta hän haluaa tiedon.

Totean lisäksi, että oikeusasiamiehen ratkaisukäytännössä on edellytetty edellä selostettujen julkisuuslain 14 §:n menettelysäännösten noudattamista myös silloin, kun viranomaisella ei ole pyydettyä asiakirjaa, asiakirjaa ei anneta pyydetyllä tavalla tai pyydettyä asiakirjaa ei virkamiehen tulkinnan mukaan pidetä julkisuuslaissa tarkoitettuna sen soveltamisalaan kuuluvana asiakirjana (ks. esimerkiksi oikeusasiamies Petri Jääskeläisen puheenvuoro OA:n vuosikertomuksessa vuodelta 2017, s. 21).

4 TOIMENPITEET

Saatan edellä kohdassa 3.1.2 esittämäni käsityksen julkisuuslain vastaisesta menettelystä Vantaan kaupungin tietoon lähettämällä sille jäljennöksen tästä päätöksestäni.